

بررسیهای مبتنی بر عکس

ترجمه: احمد و خشوری

نقشه برداری و مساحی سرزمین های مقدس، در دهه ۱۸۶۰ برای دو گروه انگلیسی مهم جلوه کرد. تردید و شک روزافزون در مورد یافتن دقیق واقعیت های ذکر شده در انجیل، مقامات کلیسا را به وسوسه شناسائی دقیق مناطقی انداخت که در کتاب عهد عتیق و عهد جدید، حوادثی در آنها رخ داده بود. در همان زمان، اهمیت و موقعیت استراتژیک فلسطین برای امپریالیسم انگلیس، این کشور را وادار به تهیه نقشه هایی مناسب از محل، برای اهداف نظامی ساخته بود. اما این قضیه در لفاغه مسئله شناسائی مناطق، از نظر گفته های انجیل مسکوت و بصورت راز باقی ماند و مساحان، بر آن سر پوش نهادند.

اولین مساحی و بازبینی رسمی اورشلیم، در بین سالهای ۱۸۶۵-۱۸۶۴ تحت سرپرستی اداره بررسیهای اردنانس ساوتامپتون انگلستان به انجام رسید. سروان

جاده ای که از قاهره به سوی اهرام امتداد دارد در سال ۱۸۶۸ به افتخار دیدار پرنس وینز از مصر ساخته شد. ساختمان جاده به نحوی قابل ملاحظه ای، زمان رفت و آمد بوسیله گاری و درشکه را تقلیل داد. بسیاری از راهنماها در دهکده ای که در سمت چپ تصویر دیده می شوند زندگی می کرده اند.

عکاس: برنیز

چارلز ویلسون از رسته مهندسان سلطنتی که چهارسال گذشته را در کاتادای غربی ضمن مساحی 49th Parallel در یخبندان گذرانده بود، بعنوان سرپرست این گروه گمارده شد. ایده این بررسی، ناشی از فکر شخصی بنام آنجلا - بردت - کوئز (Angela Burdett-Coutts) از فامیل های وابسته به بانکداران بود، که به نیت ایجاد یک سیستم پیشرفته آبرسانی در اورشلیم، قدم در اینکار گذاشته بود.

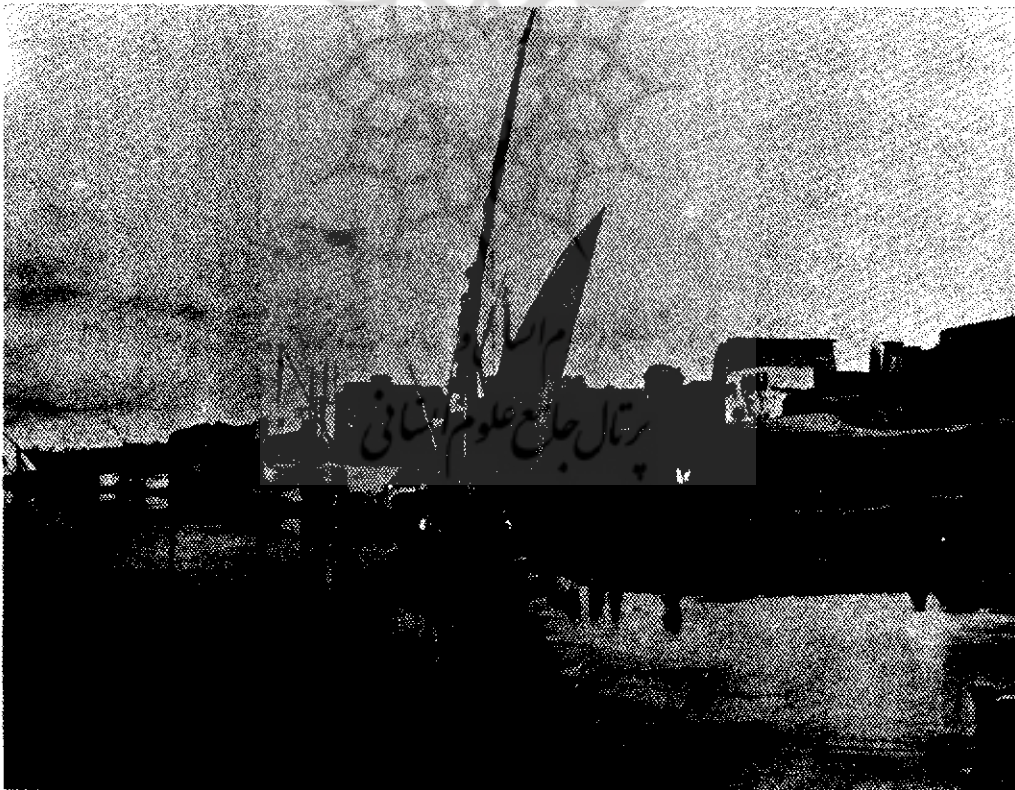
ویلسون و تیمی از مهندسان سلطنتی، به همراهی گروهیان جیمز مک دونالد - که بعداً به عکاسی بسیار ماهر بدل شد - از سپتامبر تا ژوئن آنسال در اورشلیم بکار پرداختند. حکمران ترک این منطقه، یعنی قایق های مسافربری اناقک دار و قایقی بادبانی در زمینه جلودر بندر لوکسور به اسکله بسته شده اند. بلندی دکل کشتی را در مقایسه با افرادی که در روی آن نشسته اند می توان تخمین زد.

عکاس: فرانسیس فریت - ۱۸۵۹ - ۱۸۵۶

عزت پاشا، برخلاف آنچه که تصور میشده دستور داد که همکاریهای لازم با این گروه بعمل آید و بدین ترتیب، آنها با فراغ بال و به سهولت در هر کجا که میخواستند به کار پرداختند؛ حتی ویلسون موفق شد که اجازه ای از شیخ حریم - که خانواده او متوکلی محل از زمان صلاح الدین به بعد بودند - بگیرد تا همکاران او بتوانند از مکانهای مقدس مسلمانان، از جمله قبه الصخره «قدس» - جائیکه برای مسیحیان قبلاً ممنوع اعلام شده بود - به تهیه عکس و مساحی پردازند.

اعضای تیم همچنین موفق شدند که در محلی نزدیک به اولین معبد یهودیان و در اطراف کلیسای مقدس سه پولچر Sepulchre - جائیکه مسیحیان بمدت ۱۵ قرن معابدی رویهم ساخته بودند - به حفاری پردازند. ویلسون در این باره با صراحت می نویسد:

«تمامی این ساختمان، پیچیده ترین و معنائی ترین

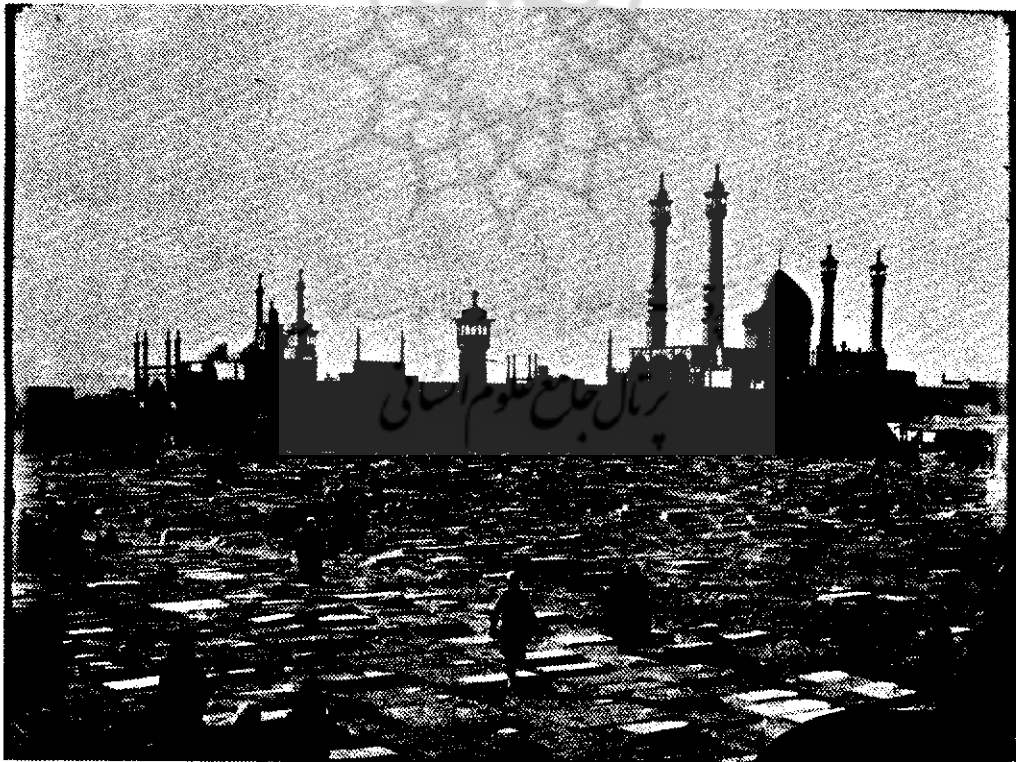
اندرونی خانمهای با حجاب و زیبای یک ترک قرار گرفته است.

ماحصل این نقشه برداری و مساحی در سال ۱۸۶۵ منتشر شد و حاوی نقشه‌هایی از اورشلیم و مناطق اطراف آن و پلانهای بسیار بزرگ از حریم مقدس و سایر ساختمانهای اصلی و ۸۵ عکس از قدیمی‌ترین ساختمانهای نزدیک به شهر بود؛ حتی قبل از آنکه اعضای تیم به انگلستان برگردند، موفقیت این مساحی و نقشه برداری سبب برانگیخته شدن افراد دیگری برای مطالعه سیستماتیک سرزمین‌های مقدس گردید.

مؤسسه (صندوق اکتشاف فلسطین) که هنوز هم پابرجاست، در سال ۱۸۶۵، مخصوصاً برای تشویق کار شهر قم در ایران «برشیا» از نظر مسلمانان شیعه، صدها سال محل زیارت بوده است؛ زیرا مدفن و مقبره حضرت معصومه خواهر امام رضا در آنجا قرار داشته است. در این تصویر، گنبد و مناره‌های مقبره دیده می‌شوند. در اطراف حرم‌دهها سلطان و صدها مرد مقدس مذهبی دفن شده‌اند.

عکاس: سوروگین

بافتی را که من در عمرم دیده‌ام، دارا است که شامل ثروت و تسلط ۵ تیره مذهبی باضافه ترکها بوده است که در سردرگمی وحشیانه‌ای بهم‌دیگر مخلوط شده‌اند؛ درست مثل آنکه همه را در داخل کیسه‌ای ریخته و تکان داده باشند. در بالای کلیسای کوچک لاتین *Latin*، یک اصطبل بزرگ ترکی قرار گرفته است و در انتهای یک مسجد متعلق به مسلمانان، یک راهب متعلق به فرقه فرانسیس مقدس، محراب خود را بر پا کرده است؛ در دو طرف تپه کالواری - جائیکه عیسی مسیح را در آنجا مصلوب کردند - کلیساهای کوچک لاتینی و یونانی از زمین روئیده‌اند و کلیسای یونانی بعنوان جائیکه ناجی مسیحیان را به صلیب می‌بخ کردند و کلیسای لاتین را بعنوان محلی که صلیب بر پا شد، قلمداد می‌کنند. در این میان، سوریها، جائی برای خود میان این دو تدارک دیده‌اند و بر فراز همه آنها، درست در طبقه آخر، محصور در میان دو گنبد بسیار بزرگ، حریم

پژوهش در خاورمیانه تأسیس شد و الگوئی برای مؤسساتی از این قبیل در سراسر دنیا گردید. از ویلسن خواسته شد که با قبول ریاست آن، اقدام به ارسال گروه پژوهشگر دیگری به فلسطین نماید و این بار خودش، تنها با تفاق دونفر، به این مأموریت برود. اما این بار هم یکی از آندو، عکاسی بنام گروهبان-اچ- فیلیپس از مهندسان سلطنتی بود.

وظیفه آنها بررسی وساحی مکانهای مشخصی بود و ضمناً میخواستند یک نقشه فرانسوی تهیه شده از لبنان را ممیزی کرده و بیش از ۵۰ کنیسه یهودی، کلیسا، معبد، مقبره و غیره را کپی برداری و چاپ اوزالید کرده و مکانهای حفاری محتمل را مشخص سازند.

دست یازیدن این مؤسسه به کار عکسبرداری، آنهم دوتن از اعضای هیأت بررسی های اردنانس اورشلیم در محلی که بنا بر روایت پونتیوس پیلاتوس Pilatus Pontius با گفتمن این حرف که «این مرد را بگردید» تحویل یهودیان داده است.

عکاس: جیمز مک دونالد- ۱۸۶۵

در قرن نوزدهم، کاری کاملاً استثنائی بود. گروهبان فیلیپس موفق شد که ۱۶۴ نگاتیو از جنس کلودیون تر در سالهای ۱۸۶۵ و ۱۸۶۶، و ۱۷۹ نگاتیو دیگر در سال ۱۸۶۷ تهیه کند. پس از فیلیپس، مؤسسه (صندوق اکتشاف فلسطینی) سروان اچ-اچ کیچیزرا- که بعداً در ماجرای خارطوم نامش مشهور شد- برای عکسبرداری در سالهای ۱۸۷۶ و ۱۸۷۸ به استخدام خود درآورد و بدنبال او شخصی بنام سروان مانتل در ۱۸۸۲ و گوتلیب شوماخر در ۱۸۹۰، همین وظیفه را برعهده گرفتند.

سهم بزرگی که مهندسان سلطنتی در این مأموریت ها برعهده گرفتند، ناشی از این حقیقت بود که نقب زنها از سال ۱۸۵۶ به بعد، عکاسی را جزء تعلیمات نظامی قرار داده بودند.

سبب ساز بعدی، جنبشی میان دانشمندان انجیل شناس و دیگران باضافه سر جان هرشل،

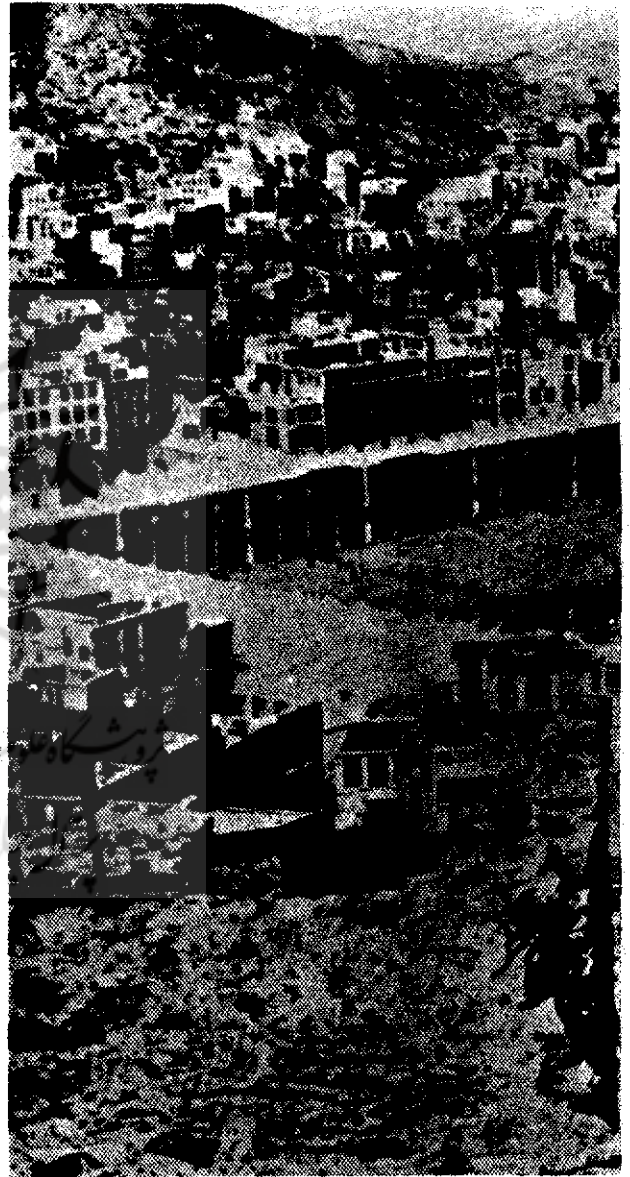

بررسیهای اردنانس به آنها داده شده بود، تهیه نقشه‌ای از شبه‌جزیره سینا برای پوشش اهداف زیر بود:
دانشمندان مطلع از کتاب مقدس و عموم مردم در جهت تصویری ساختن تاریخ کتاب مقدس و در صورت امکان پیدا کردن خط سیر راهی که بوسیله اسرائیلیان در سرگردانیهایشان در عمق طبیعت وحشی صحرای سینا پیموده شد و بجهت شناسائی کوهی که ده فرمان در آن

ستاره شناس و اولین تجربه گر عکاسی برای جمع آوری پول در جهت اکتشاف و نقشه برداری کامل از شبه جزیره سینا بودند. مجدداً از ویلسون خواسته شد که سرپرستی هیئتی را بعهده گرفته و این باریک سیاح و مکتشف، یک دانشمند، یک طبیعی دان و مهندس سلطنتی و علاوه بر آنها بازمیم جیمز مک دونالد همراه آنها باشد. مأموریتی که از طرف سرهنگری جیمز، رئیس اداره

نازل گردید، از آنجائیکه بعضی از نویسندگان کوهی بنام جبل موسی را در روی نقشه‌های جدید همان کوه سینای انجیل قلمداد کرده و عده دیگری جبل سیربال و گروهی جبل آجمه را بجای آن مدعی شده‌اند، به اجرای این مأموریت خواهند پرداخت. تیم اکتشافی در زمستان سال ۶۹-۱۸۶۸ در صحرا به کار اکتشاف و نقشه برداری پرداخت.

عملیات هيجان آلوده این انگلیسی‌ها در زیر آفتاب سوزان باعث شد که شاهدان عینی و کسانی که برکار آنها نظارت داشتند، به این نتیجه گیری دست یابند که شیطان روح آنها را تسخیر کرده است.

در مدتی که دیگران به کار اندازه گیری و محاسبه اشتغال داشتند، مک دونالد، تمامی اعمال بی نهایت مشکل عکاسی با کلودیون مرطوب را پشت سر گذاشت. (فرانسیس فریش: درجه حرارت داخل چادر عکاسی او را زمانی که در صحرا بوده است، در حدود ۱۳۰ درجه فارنهایت ثبت کرده است؛ بطوریکه کلودیون بجوش می آمده است.) و اینکه نگاتیوهای باقیمانده از او، عاری از گرد و غبار و اکسیدهای او کامل و بی عیب و نقص است، بسیار قابل توجه می نماید. همچنین، بسیار متحیر کننده است که مک دونالد در خارج از انگلستان - که سرسبز و هوای آن توأم با مه است - بیدرنگ توانسته است قدرت صحرا را لمس کرده و به آن چنگ اندازد. بجای تفکر در خویشتن بعنوان یک هنرمند و یا کارگشا و پیشقدم در تأسیس و یا تکمیلی اجیر شده، او اقدام به تهیه عکسهائی مستند، مشابه آنهائی کرد که بوسیله موسسه بررسیهای زمین شناسی آمریکا در ایالات غربی آن، در دهه ۱۸۷۰ تهیه شده بود و می توانست اطلاعاتی بیش از نقشه‌ها، طرحها و آمار و ارقام را در اختیار بگذارد.

این عکسها به همراه نقشه‌ها و طرح‌های مربوطه، در سال ۱۸۶۹ در سه قسمت بچاپ رسید (و عکسها هم در سه جلد بودند) و تحت عنوان اکتشافات اردنناسی شبه جزیره سینا معروفیت یافت.

تاریخ پیدایش مکه بدرستی معلوم نیست، اما موفقیت استقرار آن سبب شد که راه‌های کاروان روی زیادی به آن منتهی گردند. فاصله آن از جلده در کنار دریای سرخ ۵۰ مایل می‌باشد و در مسیر آن چند چاه آب قرار داشته و رستنی‌های کمی در آن وجود دارد. کوه با جبال سیرات، مکه را دربر گرفته است و در این عکس، حلقه کوه‌ها براحتی دیده می‌شود. گرچه غیرمسلمانان را در گذشته به شهر مکه راه نمی‌داده‌اند، هم‌اکنون عده معدودی در قرن نوزدهم ادعای ورود به داخل آن را کرده‌اند.

عکاس: ناشناس - ۱۹۰۰